economie Versobering

Kunst en kunstcollecties kind van de rekening bij banken

Banken en verzekeraars bezuinigen of stoppen met hun bedrijfskunstcollecties

Fleur de Weerd

De Rabobank sluit haar expositieruimte De Kunstzone in Utrecht. Opvallend, want nog geen drie jaar geleden werd dit bijna-museum met veel trots geopend. Daarmee sluit de boerenleenbank aan bij een trend: banken en verzekeraars bezuinigen of stoppen met hun bedrijfskunstcollecties. En dat is niet zonder gevolgen voor de kunstwereld.

ABN Amro, ING, SNS Reaal, Achmea en Aegon gingen de Rabobank voor. Ze stopten met aankopen van nieuwe kunst, ontsloegen curatoren of schonken een deel van hun collectie aan een museum.

Als reden noemen ze versobering. En zoals altijd als er wordt gesneden in een bedrijf, gaat dit ten koste van toeleveranciers. “Er wordt veel minder kunst gekocht”, zegt galeriehouder Erik Bos van galerie Nouvelles Images in Den Haag. “Vooral voor jonge kunstenaars is dit problematisch, want voor het scouten van talent waren juist deze financiële bedrijven heel belangrijk.”

Ook organisator van kunstbeurzen Erik Hermida maakt zich zorgen. “Banken zijn wat de kerk vroeger voor de kunst was: de belangrijkste mecenas.” Het gaat niet alleen om geld; banken hebben veel kantoren om alle het werk op te hangen. “Ze willen hun sociale gezicht laten zien en investeren dus in Nederlands werk. En ze hebben een high brow-imago: ze willen laten zien dat ze van mooie dingen

‘Banken zijn wat de kerk vroeger voor de kunst was: een echte mecenas’

houden, daarom zitten ze ook allemaal in paleizen.”

Een recent onderzoek van de Nationale Galerie Associatie bevestigt hun zorgen. Daarin staat dat de omzet van galeries sinds 2010 met 27 procent is gedaald en het aantal galeries met 14 procent is afgenomen. De NGA schrijft dit voor het grootste deel toe aan de problemen op de zakelijke markt.

Behalve dat ze streven naar versobering willen de bedrijven weinig loslaten over hun beweegredenen. “Ze liggen onder de loep vanwege schandalen en de crisis”, zegt Sabrina Kamstra, voorzitter van de Vereniging Bedrijfcollecties Nederland en hoofd kunstzaken van het AMC. “Ze moeten bezuinigen en willen laten zien dat ze dat over de hele linie doen. Bovendien helpt het niet dat de overheid kunstenaars wegzet als subsidieslurpers. Het is de tijdgeest en daar reageren ze op”

Dat de financiële wereld haar kunstminnende gezicht niet langer toont, komt als een schok voor de kunstwereld. Bos: “Omdat het zo’n collectie van hoge kwaliteit was. Maar ook omdat het een indicatie is dat kunst toch geen deel blijkt uit te maken van bedrijfsvoering.”

Het is extra wrang dat de slechte tijding van de Rabobank kwam na het nieuws dat die bank het salaris van de top met 13 procent heeft verhoogd. “Dat is zoveel meer dan wat ze nu bezuinigen op het kunstbudget”, aldus Hermida.

Maar hoe erg ze het ook vindt, Kamstra ziet ook positieve punten. “Er zijn nog andere bedrijven die wel kunst aankopen en minder conjunctuurgevoelig in hun investeringen.”

Bovendien gelooft ze niet dat de liefde tussen banken en kunst is bekoeld. De verandering is tijdelijk. Dat zegt ook curator Corrie van der Veen van Aegon. “Banken en verzekeraars blijven zien dat ze een verantwoordelijkheid hebben ten opzichte van de samenleving. Het is een golfbeweging; die golf gaat wel weer omhoog. Niet voor niets heeft ABN Amro onlangs weer een curator aangesteld.”

De verhouding tussen de kunst- en de economische wereld blijft precair, besluit ze. “Het zou geweldig zijn als kunst in managementopleidingen wordt opgenomen, zodat managers leren hoe belangrijk het is, en dat het budget minder conjunctuurgevoelig wordt. Maar we moeten nu realistisch zijn. Bedrijven zijn geen musea.”

Levi van Veluw, Landscape II, 2008. COLLECTIE ACHMEA

Don Brown, Yoko I, 1999. COLLECTIE ING

Karel Appel, Horizon of Tuscany # 23, 1995. COLLECTIE RABO

Achmea

Aantal kunstwerken: 5000.
Versobering: stopte in december vorig jaar met het uitlenen en uitbreiden van zijn kunstcollectie.
Soort kunst: hedendaagse internationale kunst, met inhoudelijke accenten op ruimtelijk werk en de nadruk op op Nederland en Turkije.

Rabobank

Aantal kunstwerken: 2100.
Versobering: in september gaat de kunstzone dicht. Er wordt ook geen nieuw werk meer gekocht, hoewel de collectie behouden blijft.
Soort kunst: modern en eigentijds, gekenmerkt door ‘kritische scherpte en inhoudelijke diepte’ zoals ze zelf zeggen. Ze hadden bijvoorbeeld een expositie over de economische crisis.

ING

Aantal kunstwerken: 15.000 (waarvan 10.000 in Nederland).
Versobering: deed schenkingen aan onder meer het Drents museum in Assen en bracht de collectie terug van 25.000 naar 10.000 werken. Koopt niets meer aan.
Soort kunst: erg divers door fusies tussen DNB en de Postbank en later ook nog Nationale Nederlanden. In zijn algemeenheid veel fotografie en abstracte werken.